

به نام خدا

الگری مجتمع مسکونی همساز با اقلیم

[پارک شهرستان تربت حیدریه]

نویسنده و محقق

حسین فدوی

سروش‌نامه: فدوی، حسین، ۱۳۷۰	عنوان: الگوی مجتمع مسکونی همساز با اقلیم
نشر: مشهد، طلوع مجد، ۱۳۹۸	مشخصات: ۱۹۶ ص؛ مصور، جدول، نمودار
شابک: ۹۷۸۶۲۲۶۹۶۰۰۷۶	فهرست نویسی: فیپا
موضوع: معماری، طراحی و ساخت	رده بندی کنگره: HD۷۳۵۹/۲
رده بندی دیویی: ۳۶۳/۵۱۰۹۵۵۸۲۶۵	کتابشناسی ملی: ۵۹۱۰۱۰۸

«الگوی مجتمع مسکونی همساز با اقلیم»

نویسنده و محقق: حسین فدوی

(فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد معماری از دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافق)

شماره تماس نویسنده: ۰۹۱۵۹۰۱۶۰۸۸

طراح جلد: سیده فاطمه موسوی مجد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۶۰-۰۷-۶

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸ - مشهد

چاپخانه: سپتا - تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

ناشر: انتشارات طلوع مجد

اینستاگرام: Majd.pub

وبسایت: www.nashremajd.ir

شماره تماس: ۰۹۱۵۳۳۳۲۲۱۳

هرگونه تکثیر قانوناً و شرعاً مجاز نمی‌باشد

پیشگفتار

آموزشهای معماری مدرن با رویکردی به عدم وابستگی اقلیم و معماری، مدعی آزادسازی معمار و معماری از قیود محدودیت‌های ناشی از ملاحظات اقلیمی بوده است. اما سهل‌انگاری و نادیده انگاشتن عوامل طراحی نزد معماران نسل بعدی به چینه‌ای از وابستگی واقعی و بلاشرط معماری به طبیعت به جای گذشت؟ اگرچه اندیشه «مقابله با طبیعت» قرن نوزدهم و سه ربع قرن بیستم را فتح کرد ولی با پرسشی دیگر روبرو شد. مگر طبیعت چیزی جز سودمند است؟ در این وقت است که بشر می‌نالد و غمگینانه می‌سراید: «راهها از مردابها سر در آورده‌اند» این است ناتوانی انسان به جای «کنار آمدن» با طبیعت و الهام‌گیری از آن به «تقابل» با آن می‌پردازد این گنجی و الهام در ستمدن‌های به ویژه در غرب مشهود است. در ایران اما به طبع اشتباه مضاعفی که در تقلید کورکورانه داشته‌ایم موضوع شکل حادثی به خود می‌یابد. این اندیشه‌ها چون پای بر این سرزمین می‌گذارد، با اینکه وزنش چند بربر می‌شود، آن نه در مقام «تدلیس کاری» و «سر به گریبانی» که چون پیلیمبری با رسالت ارسال تمدن و آورنده «یخهای زمستانی» استقبال می‌شود. با به کارگیری این رویه در معماری همچنان «لبر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند» ما به کار معماری نمی‌آیند. فرجام کار آنکه معماری که آسایش بشر را قصد داشت و تیرژی، که رفاه بیشتر انسان را در معماری هدفه در تعاملی نامیمون، معماری‌های زیادی را ویران، خانه‌های خراب سرپناهای خراب بی‌ستون، شهرها و تمدن‌ها را محو کرده و در نهایت «بود» انسان بود که در این جنگ تیرژی نلبد شد.

فهرست

فصل اول ادبیات موضوع	۱۳
۱-۱- مقدمه	۱۳
۱-۲- تعاریف و مفاهیم سکونت، مسکن و خانه	۱۳
۱-۲-۱- تعریف و مفهوم سکونت	۱۳
۱-۲-۲- آکاوی معنای لغوی و مفهوم مسکن	۱۴
۱-۲-۳- تعریف سازمان بهداشت جهانی از مسکن	۱۶
۱-۲-۴- تعریف خانه	۱۶
۱-۲-۵- خانه یا مسکن	۱۶
۱-۲-۶- خانه و سرای در قرآن	۱۹
۱-۲-۷- خانه از نگاه اندیشمندان و مکاتب فکری	۱۹
۱-۲-۸- خانه جام جهان نما	۲۱
۱-۲-۸-۱- خانه نمادی از فرهنگ	۲۱
۱-۲-۸-۲- خانه نمادی از فرد و دنیای فردی او	۲۲
۱-۲-۸-۳- خانه نمادی از جهان	۲۳
۱-۲-۸-۴- خانه به مثابه یک نهاد اجتماعی	۲۳
۱-۲-۸-۵- خانه و خانواده	۲۳
۱-۲-۸-۶- خانه و اجتماع	۲۴
۱-۲-۸-۷- خانه به مثابه یک ارگانیسم زنده	۲۴
۱-۲-۹- خانه مطلوب از منظر تعلیم دینی اسلام و قرآن	۲۴
۱-۲-۹-۱- بند دوم مسکن و انواع آن	۲۸
۱-۲-۹-۱-۱- مسکن مستقل "ویلایی"	۲۸

- ۲۸..... ۱-۲-۹-۲ خانهای نیمه مستقل
- ۲۹..... ۱-۲-۹-۳ خانهای آپارتمانی
- ۲۹..... ۱-۲-۹-۴ مجتمعهای مسکونی
- ۲۹..... ۱-۲-۹-۵ برج
- ۳۰..... ۱-۳- طراحی همساز با اقلیم
- ۳۴..... ۱-۳-۱ اقلیم و عوامل تشکیل دهنده آن
- ۳۵..... ۱-۳-۲ بیش از پنج طبقه
- ۳۶..... ۱-۳-۳ نما
- ۳۷..... ۱-۳-۴ رطوبت
- ۳۷..... ۱-۳-۵ باد
- ۳۷..... ۱-۳-۶ ریزشهای جوی
- ۳۸..... ۱-۳-۷ سایر پدیدههای جوی
- ۳۸..... ۱-۴- راهکارهای غیرفعال
- ۴۰..... ۱-۴-۱ کاهش اتلاف حرارت ساختمان
- ۴۰..... ۱-۴-۲ کاهش تأثیر باد در اتلاف حرارت ساختمان
- ۴۱..... ۱-۴-۳ بهره‌گیری از انرژی خورشیدی در گرمایش ساختمان
- ۴۲..... ۱-۴-۴ محافظت ساختمان در برابر هوای گرم خارج
- ۴۲..... ۱-۴-۵ محافظت ساختمان در برابر تابش آفتاب
- ۴۳..... ۱-۴-۶ بهره‌گیری از نوسان روزانه دمای هوا
- ۴۳..... ۱-۴-۷ بهره‌گیری از شرایط مناسب هوای خارج
- ۴۴..... ۱-۴-۸ ایجاد کوران در فضای داخلی
- ۴۴..... ۱-۴-۹ افزایش رطوبت هوا
- ۴۵..... ۱-۴-۱۰ جلوگیری از افزایش رطوبت

- ۴۵..... ۱-۴-۱۱-محافظت ساختمان در برابر بارندگی
- ۴۵..... ۱-۴-۱۲-کاهش تأثیر بادهای غبار آلود بر ساختمان
- ۴۵..... ۱-۵-اسلمانه‌های ایستای گرمایشی و سرمایشی
- ۴۶..... ۱-۵-۱-پنجره‌های آفتابی (بهره‌گیری مستقیم)
- ۴۶..... ۱-۵-۲-دیوار ترومپ
- ۴۸..... ۱-۵-۲-۱-انواع دیوارهای ترومپ با مصالح بنایی
- ۴۹..... ۱-۵-۳-اسلمانه ایستای گلخانه
- ۴۹..... ۱-۵-۳-۱-نحوه عملکرد گلخانه
- ۴۹..... ۱-۵-۳-۲-انواع گلخانه با بر اساس عملکرد گرمایشی
- ۵۱..... ۱-۵-۳-۳-اجزاء تشکیل دهنده گلخانه
- ۵۲..... ۱-۵-۴-استخر روی بام
- ۵۲..... ۱-۵-۵-کلکتورهای خورشیدی
- ۵۲..... ۱-۶-رلهکارهای فعال
- ۵۳..... ۱-۶-۱-سیستم‌های فعال خورشیدی
- ۵۳..... ۱-۶-۱-۱-کلکتورهای خورشیدی
- ۵۳..... ۱-۶-۱-۲-سلول‌های فتوولتائیک
- ۵۴..... ۱-۷-نمونه‌های موردی
- ۵۴..... ۱-۷-۱-برج‌های سبز کوثر
- ۶۱..... پایداری در برج‌های سبز کوثر
- ۶۶..... ۱-۷-۲-مجتمع مسکونی نمک‌آبرود
- ۶۶..... ارتقاء کیفیت بصری بیننده
- ۶۷..... مسائل زیستمحیطی
- ۷۰..... تصویر ۱-۱۵: مجتمع مسکونی نمک‌آبرود

۷۱	۱-۷-۳ مجتمع مسکونی اینترلیس
۷۹	۱-۷-۴ ساختمان کلرز بانک
۸۳	۱-۸ جمع‌بندی
۸۵	فصل دوم مطالعات زمینه
۸۵	۲-۱ موقعیت و ویژگی‌های طبیعی شهرستان
۸۵	۲-۲ تقسیمات شهرستان و نحوه استقرار مراکز جمعیتی
۸۶	۳-۲ شبکه‌های ارتباطی شهرستان
۸۷	۲-۴ ساختار ۷ صادی شهرستان
۸۷	۲-۵ نقش شهر تربت حیدریه در شهرستان
۸۸	۲-۶ بررسی تاریخی شهر تربت حیدریه
۹۰	۲-۷ ویژگی‌های جغرافیایی
۹۰	۲-۷-۱ مشخصات توپوگرافی شهر
۹۰	۲-۷-۲ زمین‌شناسی
۹۰	۲-۷-۳ مسیل‌ها و حوزه‌های آبریز
۹۰	۲-۷-۴ گونه‌های گیاهی
۹۱	۲-۸ بررسی ویژگی‌های جمعیت در شهر تربت حیدریه
۹۲	۲-۹ بررسی ویژگی‌های اقتصادی شهر تربت حیدریه
۹۳	۲-۱۰ صنعت خنکی
۹۳	۲-۱۱ مطالعات کالبدی شهر تربت حیدریه
۹۵	۲-۱۱-۱ عوامل طبیعی مؤثر بر توسعه کالبدی
۹۵	۲-۱۱-۲ عوامل مصنوعی یا انسان ساخت مؤثر بر توسعه کالبدی
۹۶	۲-۱۱-۳ ساختمان‌سازی شهر تربت حیدریه
۹۶	۲-۱۱-۴ بررسی پیشنهاد مشاور جهت اصلاح ساختار کالبدی شهر تربت حیدریه

- ۱۲-۲-تأسیسات فرهنگی - اجتماعی ۹۷
- ۱۳-۲-شناسایی مکان‌های تاریخی شهر تربت‌حیدریه ۹۹
- ۱-۱۳-۲-مزار قطب‌الدین حیدر ۹۹
- ۲-۱۳-۲-رباط حاج محمد ابراهیم طبسی ۱۰۰
- ۳-۱۳-۲-مسجد جامع قدیم تربت‌حیدریه ۱۰۰
- ۴-۱۳-۲-رباط حاج محمدرضا لاری ۱۰۰
- ۵-۱۳-مسجد جامع جدید ۱۰۱
- ۶-۱۳-مزار بی‌بی حسینه ۱۰۱
- ۱۴-۲-شبکه‌بندی معابر ۱۰۲
- ۱۵-۲-شبکه ارتباطی پیش‌بینی ۱۰۴
- ۱۶-۲-بررسی ویژگی‌های (مبانی - کاربردی) طرح جامع شهر تربت‌حیدریه ۱۰۵
- ۱۷-۲-اقلیم شهرستان تربت‌حیدریه ۱۰۷
- ۱۸-۲-ویژگی‌های معماری بومی مناطق سرخس ۱۰۷
- ۱۹-۲-جهت قرارگیری ساختمان ۱۰۸
- ۲۰-۲-مشخصات اقلیمی شهرستان تربت‌حیدریه ۱۰۹
- ۱-۲۰-۲-داده‌های هواشناسی از سال ۱۳۸۶ تا سال ۱۳۹۵ ۱۰۹
- ۲-۲۰-۲-تحلیل داده‌های هواشناسی از سال ۱۹۹۱ تا سال ۲۰۱۰ توسط نرم‌افزار Meteororm ۱۱۳
- ۲۱-۲-معرفی و تحلیل سایت ۱۱۶
- ۱-۲۱-۲-هندسه سایت ۱۱۸
- ۲-۲۱-۲-عرض خیابان‌های اطراف ۱۱۸
- ۳-۲۱-۲-دسترسی‌ها به سایت ۱۱۹
- ۴-۲۱-۲-ترافیک و آلودگی صوتی ۱۲۰
- ۵-۲۱-۲-کاربری‌های اطراف سایت ۱۲۰

۱۲۱.....	۲-۲۱-۶ بافت منطقه
۱۲۲.....	۲-۲۱-۷ دید و منظر سایت
۱۲۳.....	فصل سوم تحلیل داده‌ها
۱۲۳.....	۳-۱ مقدمه
۱۲۳.....	۳-۲ روش
۱۲۳.....	۳-۳ ابزار گردآوری اطلاعات
۱۲۴.....	۳-۴ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۱۲۴.....	۳-۵ تجزیه و تحلیل اطلاعات
۱۴۰.....	۳-۶ رهنمودهای طراحی نرم‌افزار Climate consultant
۱۵۰.....	۳-۷ نتیجه‌گیری
۱۵۱.....	فصل چهارم برنامه ریزی کالبدی و استانه‌ها
۱۵۱.....	۴-۱ مقدمه
۱۵۱.....	۴-۲ محیط کالبدی
۱۵۲.....	۴-۲-۱ شرایط مناسب زیست
۱۵۲.....	۴-۲-۲ دسترسی به فضای باز - فضای بازی کودکان
۱۵۲.....	۴-۲-۳ تفکیک مسیر عبور پیاده از سواره
۱۵۳.....	۴-۲-۴ طراحی محوطه
۱۵۳.....	۴-۲-۵ اشراف
۱۵۳.....	۴-۲-۶ امنیت
۱۵۴.....	۴-۲-۷ پارکینگ
۱۵۴.....	۴-۲-۸ فضاهای جمعی
۱۵۵.....	۴-۲-۹ فضای نیمه عمومی (همسایگی)
۱۵۵.....	۴-۲-۱۰ تسهیلات عمومی

۱۵۶	۴-۲-۱۱- مبلی برنامه فیزیکی
۱۵۸	۴-۲-۱۲- گروه بندی فضاهای مسکونی
۱۵۸	۴-۲-۱۳- فضای خاص
۱۵۹	۴-۲-۱۴- فضای عام
۱۵۹	۴-۲-۱۵- فضای خدماتی
۱۵۹	۴-۲-۱۶- فواصل فضایی
۱۵۹	۴-۲-۱۷- حوزه بندی خانه
۱۶۰	۴-۳- قسمت های تشکیل دهنده مسکن خانوار سنتی ایران
۱۶۰	۴-۳-۱- عرصه مشترک
۱۶۰	۴-۳-۲- عرصه والدین
۱۶۱	۴-۳-۳- عرصه فرزندان
۱۶۱	۴-۳-۴- عرصه خویشاوند- فرد یا فراد - به خانوار
۱۶۱	۴-۳-۵- عرصه مهمان
۱۶۲	۴-۳-۶- فضاهای خدماتی بهداشتی
۱۶۲	۴-۳-۶-۱- آشپزخانه
۱۶۳	۴-۳-۶-۲- فضاهای بهداشتی
۱۶۳	۴-۳-۶-۳- حفظ و نگهداری البسه و پوشش ها: (لباس، ملحفه و...)
۱۶۳	۴-۳-۶-۴- نگهداری وسایل اضافی
۱۶۳	۴-۳-۷- فضاهای ورودی و خروجی
۱۶۴	۴-۴- تناسب فضایی و عملکردی
۱۶۴	۴-۴-۱- بعد خانوار
۱۶۴	۴-۴-۲- بعد زمانی
۱۶۴	۴-۴-۳- حداکثر فضای مورد نیاز

۱۶۴.....	۴-۴-۴- تعیین ابعاد فضاهای مختلف
۱۶۵.....	۴-۴-۵- تطبیق ابعاد با شرایط مختلف
۱۷۱.....	۴-۵- جمع بندی
۱۷۲.....	پیوست ها
۱۹۵.....	فهرست منابع

www.ketab.ir